

Terecht of niet

Extra tentamenkans

■ Ton Lamers

Mr. dr. A. H. Lamers is voorzitter van de Centrale Examencommissie van de ArteZ hogeschool voor de Kunsten alsmede universitair docent, onderzoeker en examiner aan de faculteit Rechtswetenschappen van de Open Universiteit
E-mail: Lamers@musiconomie.nl

Inleiding

Op zoek naar interessante uitspraken om in deze rubriek te bespreken, probeert ondergetekende ook de verschillende thema's die aan de orde komen zo divers mogelijk te houden. Deze 'Terecht of niet?' gaat over een zaak waarin de examencommissie een extra tentamenkans weigerde, omdat de bijzondere omstandigheid waarop de student zich beroept onvoldoende valide was (CBHO 2021/045). Wellicht is het thema 'bijzondere omstandigheden' na 'bindend afwijzend studieadvies' wel het tweede thema in kwantitatieve rangorde in deze rubriek. Dat is niet verwonderlijk want, over diversiteit gesproken, de vele gedaanten waarin dit thema zich manifesteert is immens.

De casus

De studente die tegen de uitspraak van de examencommissie in hoger beroep ging (de appellante, zie ook kader) was vanaf september 2012 ingeschreven voor de vierjarige opleiding 'A'. In 2016 is deze opleiding opgegaan in de nieuwe opleiding 'B'. De studenten die de oude

opleiding nog wilden afmaken, is daartoe de gelegenheid geboden tot december 2020. Dat is vier jaar na het sluiten van de instroom voor de oude opleiding. Appellante was op het moment van overgang al vijf jaar ingeschreven en had daarna nog vier jaar de tijd.

Appèl, appellant en appellante

Hoewel het woord *appèl* formeel zonder accent grave dient te worden geschreven worden het in deze bijdrage, zoals niet ongebruikelijk, wel met accent grave geschreven om de leesbaarheid te vergemakkelijken. *Appèl* is de rechtsfiguur waarbij een partij in 'beroep' gaat tegen een eerdere uitspraak van een rechterlijk college of een bestuursorgaan. In het civiele procesrecht is er sprake van *appèl* indien een rechter in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan en een der partijen die uitspraak in eerste aanleg

wenst aan te vechten. In het bestuursprocesrecht is er sprake van appèl als een belanghebbende een besluit van een bestuursorgaan op grond van artikel 1 Algemene wet bestuursrecht (in dit geval de examencommissie) wil aanvechten bij een college van beroep (in dit geval Cobex) behorende bij de rechtspersoon waartoe het bestuursorgaan behoort (in dit geval Hogeschool). Ook is sprake van appèl als de belanghebbende na uitspraak van het college van beroep in 'hoger' beroep wil bij een daartoe aangewezen rechterlijk college (in dit geval het CBHO). Appellant is de mannelijke vorm van benoemen van de persoon die in beroep gaat en appellante de vrouwelijke vorm.

In november 2020 vraagt appellante aan de examencommissie haar nog tot februari 2021 de kans te geven om af te studeren, omdat zich bij haar bijzondere familieomstandigheden hebben voorgedaan.

Op het moment van deze aanvraag moest appellante nog vijf vakken voor samen 31 EC (een half jaar) afstuderen. De examencommissie heeft de aanvraag opgevat als een verzoek om extra tentamenkansen voor de vijf nog openstaande vakken. Omdat de examencommissie van mening was dat de hogeschool er alles aan gedaan had wat redelijkerwijs van een onderwijsinstelling kan worden verwacht om de eenmaal begonnen opleiding nog te kunnen afronden, heeft de examencommissie het verzoek afgewezen. Het college van beroep voor de examens (Cobex) van de hogeschool heeft de uitspraak van de examencommissie in stand gelaten (het beroep verworpen). De belangrijkste reden daarvoor was dat er zoals de examencommissie al betoogde onvoldoende causaal verband was tussen de bijzondere familieomstandigheden en haar studie achterstand.

Het hoger beroep

Appellante is het niet eens met de beslissing van het Cobex. Zij betoogt dat de examencommissie wel rekening had moeten houden met haar bijzondere familieomstandigheden. Ze wijst erop dat zij begin 2020 de bijzondere familieomstandigheden bij haar studiebegeleider heeft gemeld en dat deze studiebegeleider niets met deze informatie heeft gedaan. Haar is niet geadviseerd contact op te nemen met de studentendecaan. Pas kort voor appellante het verzoek om 'uitstel' tot de examencommissie richtte, heeft zij contact opgenomen met de studentendecaan die op dat moment niets meer voor haar kon betekenen. Ook betoogt appellante dat de examencommissie onterecht bij haar besluitvorming had betrokken dat zij al (een forse) studievertraging had opgelopen.

CBHO

Het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs (CBHO) oordeelt dat:

1. Appellante onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt – dus niet bewezen – dat zij haar bijzondere familieomstandigheden met haar studieloopbaanbegeleider heeft besproken, zodat er geen grond is voor het oordeel dat de studieloopbaanbegeleider haar ten onrechte niet naar de studentendecaan heeft doorverwezen.
2. De studentendecaan terecht geen advies meer heeft kunnen uitbrengen over het causaal verband tussen de bijzondere familieomstandigheden en de studieachterstand. Appellante heeft zich immers (te) laat tot de studentendecaan gewend.
3. De examencommissie terecht in aanmerking heeft genomen dat de hogeschool al in 2016 had aangekondigd dat de opleiding in 2020 zou stoppen en dat derhalve uiterlijk dan kon worden afgestudeerd. En dat appellante daarom, ondanks de eventuele bijzondere familieomstandigheden, voldoende mogelijkheden heeft gehad om voortgang in haar studie te boeken.
4. Ook van belang is dat appellante een zodanig grote studieachterstand had (31 EC)

dat deze achterstand dermate groot was dat 'mede gelet op het trage studietempo van appellante' het toekennen van extra toetsgelegenheden niet tot een succesvolle afronding van de opleiding zou leiden.

Terecht of niet?

Wie een dergelijke uitspraak 'aan zijn broek' krijgt, moet toch wel even bij zichzelf te rade gaan. Het CBHO past de regels toe zoals ze bedoeld zijn of beter gezegd 'laat de regels toepassen zoals ze bedoeld zijn'. Voor 'medelijken' is geen plaats als een student niet ook zelf heeft gedaan wat hij of zij doen kon.

Hierna worden de hoofdpunten uit de uitspraak van het CBHO volgens dezelfde nummering becommentarieerd:

1. Appellante betoogde dat ze haar bijzondere familieomstandigheden wel had gemeld bij haar studieloopbaanbegeleider en dat deze haar onterecht niet heeft doorverwezen naar de studentendecaan. Daar zijn twee dingen over te zeggen:
  - a. 'Wie eist bewijst' is een grondbeginsel in de rechtspraak. Appellante heeft zichzelf in de voet geschoten door te gemakkelijk de 'schuld' bij een ander te leggen. Wie dat doet moet dat hard kunnen maken. Dat kon ze niet en dus gaat het argument – terecht – van tafel.
  - b. Als een student problemen in de zin van 'bijzondere omstandigheden' heeft, dan is het primair aan de student zich tijdig (direct, dan wel zo snel mogelijk) te melden bij de studentendecaan. De studentendecaan kan regelen dat zo nodig het onderwijsmanagement de juiste faciliteiten biedt en dat de examencommissie tijdig de juiste informatie krijgt die nodig is om in haar besluitvorming mee te wegen. Laat er geen misverstand over bestaan; onderwijsinstellingen hebben een (zware) zorgplicht als het er om gaat die voorlichting te geven en de juiste faciliteiten te bieden. Deze zorgplicht gaat echter niet zo ver dat

Het CBHO laat de regels toepassen zoals ze bedoeld zijn

een student achterover kan leunen en er dus op kan rekenen dat alles wel geregeld zal worden. Ook de student, zeker in het hoger onderwijs, heeft een eigen verantwoordelijkheid om tijdig de juiste informatie tot zich te nemen en zo nodig tijdig te handelen, en dat is in het geval de bijzondere omstandigheden melden bij de studentendecaan. Studenten kunnen rechtstreeks bij de studentendecaan terecht en moeten dat, als dat nodig is, ook zelf initiëren. Alleen dan kan de onderwijsinstelling de juiste faciliteiten bieden die zoveel mogelijk rekening houden met de bijzondere omstandigheden van de student. Het achteraf aanvoeren van bijzondere omstandigheden is niet zelden een zwaktebod.

2. Een studentendecaan die pas een hulpvraag krijgt op het moment dat hij of zij de

- gegeven situatie niet meer kan beïnvloeden is machteloos. Vervolgens is de examencommissie die jegens de student een beluit moet nemen net zo machteloos als de studentendecaan zelf. De studentendecaan is immers een belangrijke, zo niet de belangrijkste, informatiebron voor een examencommissie als er bijzondere omstandigheden in het spel zijn.
3. De derde grond waarop het CBHO het beroep ongegrond verklaard, is het feit dat er geen causaal verband is vastgesteld tussen de studievertraging en de bijzondere omstandigheid. Zelfs als de appellante de bijzondere omstandigheid tijdig bij de studentendecaan had gemeld, zou de studentendecaan (waarschijnlijk) weinig kunnen doen, want appellante heeft maar liefst acht jaren over een vierjarige studie gedaan en mist dan nog 31 EC. Welke bijzondere familieomstandigheden rechtvaardigen dat grote gat?
4. Als aftopper geeft het CBHO nog even mee dat de examencommissie terecht heeft geoordeeld dat appellante gezien haar studieverloop niet is gered met enkele extra tentamenkansen. De achterstand was te groot en het studietempo te laag.
- Als ervaringsdeskundige bespeur ik dat studenten de laatste jaren sneller in de slachtofferrol kruipen dan voorheen. Dit onderwerp zou een buitengewoon interessant promotieonderwerp kunnen zijn maar dat terzijde. Studeren is mijns inziens een mooie afspiegeling van dat leven. Soms valt het mee en soms valt het tegen. Studenten die een probleem hebben, dienen zo goed mogelijk te worden geholpen maar dat ontslaat niemand van de eigen verantwoordelijkheid ook op de eigen zaak te letten. ■

Gesignaleerd

Fraude met toetsen via TikTok, Cito waarschuwt scholen

04 februari '22 Door: Nationale Onderwijsgids

Toetsenmaker Cito heeft middelbare scholen gewaarschuwd over het feit dat leerlingen mogelijk fraude plegen bij kijk- en luistertoetsen. Een aantal toetsen van talen zoals Duits, Engels, en Frans voor havo en vwo wordt met antwoorden erbij aangeboden via sociale media als TikTok. Dit meldt de NOS. Sommige scholen hebben deze kijk- en luistertoetsen al afgenomen terwijl andere scholen er nog aan moeten beginnen. Een centraal afnamemoment is er namelijk niet, wel is er een adviesperiode van twee weken waarbinnen alle toetsen gemaakt moeten zijn. Leerlingen kunnen nu foto's maken tijdens de nabespreking en deze online delen. Op TikTok worden de antwoorden van de luistertoets van Engels voor vwo zes namelijk al gedeeld. Als leerlingen vijf euro betalen krijgen ze de foto opgestuurd. Bij Cito kwamen deze week zeven meldingen binnen van verdacht hoge scores. Het gaat dan om leerlingen die bij een kijk- en luistertoets nul fouten hadden, terwijl docenten dat helemaal niet hadden verwacht. "Daar hebben we ons in verdiept en toen zagen we dat er op sociale media informatie werd uitgewisseld", zegt een Cito-woordvoerder.

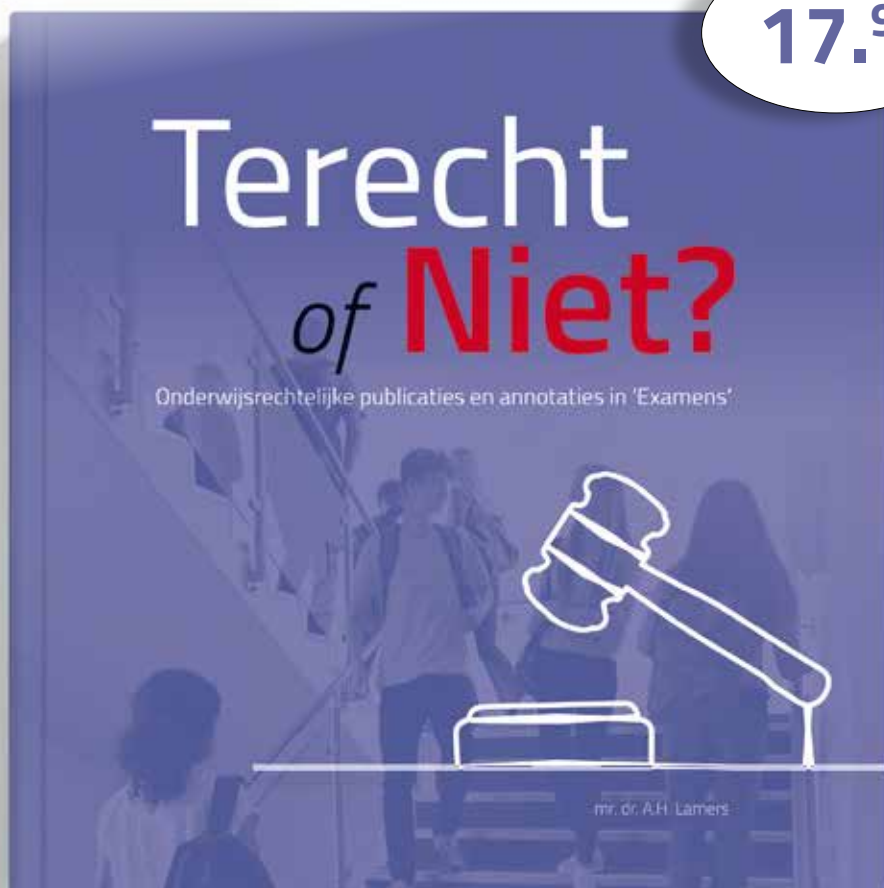
"Het is te gek dat Cito toestaat dat docenten de toetsen al voor de adviesdatum afnemen", zegt Pauline Gombert, examencoördinator van het Praedinius Gymnasium in Groningen. De woordvoerder zegt dat de data van de toetsen nader wordt bekeken om eventuele fraude op te sporen. Cito gaat onderzoeken of er meer leerlingen zijn met nul fouten en die gegevens gaan ze dan meten met eerdere jaren.

Dit boekje bevat een verzameling annotaties en artikelen over onderwijsrechtelijke thema's.

De afzonderlijke bijdragen zijn alle reeds eerder gepubliceerd in 'Examens, tijdschrift voor de toetspraktijk'. Deze verzameling is bij elkaar gebracht omdat ze een overzicht geeft van de rechtsontwikkeling met betrekking tot onderwijsrechtelijke onderwerpen zoals onder andere het bindend afwijzend studieadvies, tentamenfraude, de waarde van buitenlandse diploma's, recht op inzage van gemaakt tentamenwerk, bijzondere persoonlijke omstandigheden, toelating tot opleidingen en de wijze van toetsing in de onderwijsrechtspraak.

Ton Lamers publiceert regelmatig over handelsrechtelijke-, arbeidsrechtelijke en onderwijsrechtelijke thema's.

17.⁹⁵

Bestel nu bij: www.bol.com